

Стасевська О.А.

Харків, Україна

ВИХОВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ВИЩОЇ ОСВІТИ: АКТУАЛЬНІСТЬ ПРОБЛЕМИ

Невід'ємною складовою процесу якісної підготовки фахівців та одним із важливих напрямів діяльності вищих навчальних закладів є виховна робота, яка базується на концептуальних положеннях Конституції України, Закону про освіту, Національній доктрині розвитку освіти України у XXI ст. і має на меті створення умов для формування вільної, творчої особистості-фахівця із комплексом як професійних знань та навичок, так і класичних духовно-моральних якостей.

Базовим принципом організації виховної роботи зі студентською молоддю проголошено принцип єдності освіти і виховання, реалізація якого полягає в їх органічному єднанні. Безумовно, що діяльність вищого навчального закладу націлена на виконання пріоритетного завдання — сприяння збагаченню і оновленню інтелектуального потенціалу суспільства, вихованню духовної еліти нації. Водночас, нагальним завданням вищих навчальних закладів є забезпечення не лише фахової підготовки: наукові знання, фахові навички, вузькоспеціальні технології мають сенс лише тоді, коли вони мають підґрунтям високий рівень загальної культури та вихованості їх носіїв. Система освіти постмодерністської доби має забезпечити виховання особистості, яка здатна самостійно мислити, брати активну участь у суспільному житті, небайдуже ставитись до соціально-значущих проблем, мати розвинуте почуття гідності, тривку громадянську позицію.

Формування такої особистості можливе лише за умов визнання пріоритету розвитку культури, науки і освіти як необхідних джерел подальшого поступу суспільства, навернення молодого покоління до духовного надбання та його глибокого розуміння.

Деякі реформації вітчизняної системи освіти демонструють хибність спроб практично (всупереч декларуванню) відсунути виховну роботу у вищих

навчальних закладах на другорядні позиції, визначити як єдину провідну функцію освіти - оволодіння вузькоспеціальними знаннями та технологіями. Безумовно головне завдання - це підготовка конкурентоздатного фахівця з вищою освітою, затребуваного суспільством, здатного ставити і досягати значущі для особистості та суспільства цілі. Втім, не можна зневажати гуманітарною, зокрема моральною основою, без якої високоякісна фахова підготовка може перетворитися на практиці в соціальне зло, стати небезпечною для суспільства і окремої особистості.

Втім, практика освітянської діяльності в Україні дає можливість констатувати, що сучасна вища освіта практично перестала виконувати виховну функцію. Це зумовлено низкою факторів: відсутність чітко сформованої ідеології; тривалість процесу розбудови нової системи цінностей; невизначеність духовно-моральних орієнтирів особистості, а іноді їх підміна духовними сурогатами. Рівень загальної культури молодого покоління просто вражає відсутністю елементарних уявлень про розмежування добра і зла, про належне, припустиме в людській спільноті.

Отже, у вищій освіті неможливо недооцінювати виховний потенціал дисциплін гуманітарного циклу - історія культури (національної і світової), релігієзнавство, політологія, етика, естетика, основи етикету (ділового спілкування) тощо, які орієнтують молодь і формують у неї загальнолюдські цінності, дають їх глибоке розуміння. Зростання значення гуманітаризації освіти обумовлене осягненням фахівця як активного члену соціуму, включеного в безліч міжособових стосунків. Таким чином, гуманізація та гуманітаризація вищої освіти покликані перетворити освітянський простір вищого навчального закладу в оптимальне виховне середовище формування людини майбутнього.